

FAKTORSKA STRUKTURA ORGANIZACIJE PLESNOG KLUBA

VELIBOR SRDIĆ, VIDOSAV LOLIĆ

Fakultet sportskih nauka, Panevropski univerzitet „Apeiron“ Banja Luka, BiH

Sažetak: Istraživanje je sprovedeno na uzorku od 116 ispitanika, članova i njihovih roditelja, Plesnog kluba "Gema" iz Banja Luke. Cjelokupan uzorak ispitanika je podijeljen na 4 subuzorka: 76 ispitanika su takmičari (17 muških i 59 ženskih) i 40 ispitanika su njihovi roditelji (9 muških i 31 ženski). Uzorak varijabli predstavlja 16 varijabli za procjenu organizovanosti kluba.

Osnovni cilj istraživanja je bio da se utvrde osnovni faktori na osnovu kojih se može izvršiti procjena organizovanosti u klubu u zavisnosti od statusa ispitanika- plesača i njihovih roditelja.

Za utvrđivanje latentne strukture istraživanog prostora primijenjena je faktorska analiza. Analizom dobijenih rezultata može se vidjeti da su izolovane 4 latentne dimenzije (faktora), koji se mogu interpretirati kao: faktor okruženja u kojem egzistira plesni sport, faktor roditelji, faktor menadžment plesnog kluba i faktor uloga i pozicija trenera kluba.

Ključne riječi: ples, organizovanost kluba, takmičari, roditelji, faktorska analiza.

Uvod

Savremeni vid rekreacije podrazumijeva razne vrste fizičke aktivnosti, a svakako jedna od njih je i ples. Sa druge strane, takmičarski- sportski ples je mlada sportska grana, koja tek treba da zauzme svoje mjesto u sportskom svijetu. Sportski menadžment u oblasti sportskog plesa je nedovoljno izučen i kao takav predstavlja izazov naučnim istraživačima i praksi uopšte. Brzi razvoj plesa i broj polaznika plesnih škola kao i broj aktivnih takmičara sa trendom postizanja visokih rezultata na međunarodnim takmičenjima, potiču naučne radnike da na naučnoj osnovi doprinesu rasvjetljavanju problematike u plesu.

Jedna od funkcija sportskog menadžmenta je i funkcija organizovanja, koja se odnosi na članove organizacije i njihove aktivnosti. Organizovanim djelovanjem se lakše postižu ciljevi sportske organizacije. Sportska organizacija je složen sistem. Poznavanje elemenata i karakteristika ovog sistema olakšava organizovanje istog.

Do sada je veoma malo radova objavljeno o menadžmentu sportskih organizacija u plesu, te se uglavnom, u ovoj oblasti koriste saznanja iz organizacije i upravljanja u drugim sportskim granama. Glavni razlog nepostojanja saznanja o menadžmentu plesnih klubova leži u činjenici da je sportski ples nedavno doživio ekspanziju i da nije bio dovoljno afirmisan u okruženju. Plesni klubovi imaju jednostavnu organizacionu strukturu, gdje veći dio aktivnosti kluba nose sami treneri.

Malacko i Rađo (2004) ističu da se isključivo primjenom menadžmenta obezbjeđuje sportska i poslovna funkcija, a samim tim efikasnost i efektivnost sportske organizacije, kao i stabilnost organizacije na duži rok.

Prema Mihajloviću (2005) u sportskim organizacijama nema unaprijed definisanog šablona sportske organizacije, jer svaka organizaciona cjelina ima svoje specifičnosti u zavisnosti od sportske grane, takmičarskog nivoa i promjena u okruženju. Isti autor navodi da mogući model okruženja sportske organizacije podrazumijeva internu sredinu (menadžment i njegove funkcije) i eksternu sredinu (društveno, ekonomsko i političko okruženje, sistem takmičenja i industriju sporta).

Nešić (2007) ističe da je trener bitan faktor u sportskoj organizaciji, ako ne i najznačajniji resurs menadžmenta u karate sportu. Isti autor, dalje navodi i da su treneri nosioci najvećeg dijela poslova vezanih

za organizaciju, upravljanje i rukovođenje klubom, uz obavljanje one najvažnije funkcije- trenažnog procesa. Naravno ovdje se podrazumijevaju mali klubovi sa prostom organizacionom strukturom.

Unutrašnji segment (entitet), koji podrazumijeva sportistu odnosno sportsku ekipu (Bonacin, 2007) ne može samostalno funkcionisati i vršiti programiranu aktivnost transformacionih procesa bez pravovremene intervencije segmenta koji se definiše kao potpora odnosno menadžment koji je spona sportske organizacije sa okolinom.

Menadžment sportskih klubova kod nas još uvijek se u najvećoj mjeri oslanja na rad i angažman trenera, koji su pored u upravljanju i u organizovanju trenažnog procesa angažovani i u realizaciji svih najvažnijih aktivnosti kluba, što je saglasno s drugim oblicima organizovanja (Raič i saradnici, 2003; Dunđerović, 2004; Maslov, 2004; prema Nešiću, 2007).

Cilj istraživanja je bio da se utvrde osnovni faktori na osnovu kojih se može izvršiti procjena organizovanosti u klubu u zavisnosti od statusa ispitanika- plesača i njihovih roditelja.

METODOLOGIJA RADA

Uzorak ispitanika

Uzorak ispitanika za ovo istraživanje odabran je iz populacije članova-takmičara (osnovnoškolskog i srednjoškolskog uzrasta) Plesnog kluba "Gemma" iz Banja Luke i njihovih roditelja. Cjelokupan uzorak predstavlja 116 ispitanika, koji su podijeljeni na 4 subuzorka: 76 ispitanika su takmičari (17 muških i 59 ženskih) i 40 ispitanika su njihovi roditelji (9 muških i 31 ženski). Nivo obrazovanja nije posebno analiziran u radu s obzirom na to da ne predstavlja relevantan kriterijum za ispoljavanje varijabilnosti rezultata.

Uzorak varijabli

Uzorak varijabli predstavlja 16 varijabli za procjenu organizovanosti kluba.

Uzorak varijabli za procjenu organizovanosti plesnog kluba:

1. Uticaj trenera u postavljanju opštih ciljeva kluba(OTOI)
2. Uloga trenera u postavljanju opštih ciljeva kluba(OTOR)
3. Uloga trenera u postavljanju i realizaciji takmičarskih, sportskih ciljeva kluba(OTSR)
4. Efikasnost rukovodstva kluba u obezbjeđivanju materijalno-finansijskih uslova(ORMU)
5. Uloga rukovodstva kluba u dosadašnjim sportskim rezultatima(ORSR)
6. Uticaj rukovodstva kluba u dosadašnjim sportskim rezultatima(ORSI)
7. Uloga roditelja u dosadašnjim sportskim rezultatima(OPSR)
8. Uticaj roditelja u dosadašnjim sportskim rezultatima(OPSI)
9. Efikasnost nagrađivanja stručnog rada u odnosu na postignute rezultate.....(ONER)
10. Uticaj novih internacionalnih takmičarskih pravila na promjene i razvoj sportskog plesa kod nas(OIPi)
11. Opštu organizovanost plesa kao sporta u Bosni i Hercegovini(OOBH)
12. Opštu organizovanost plesa kao sporta u entitetu (RS, FBiH)(OOEN)
13. Podrška roditelja rukovodstvu kluba(OPPR)
14. Organizovanost kluba u cjelini(OOKL)
15. Kvalitet rada administrativno-tehničke službe kluba- tehnički sekretar, sekretar i sl(OOAD)
16. Uslovnost prostora za izvođenje treninga.....(OUVJ)

METODE OBRADE PODATAKA

Procjena organizovanosti kluba od strane članova kluba-takmičara i njihovih roditelja izvršena je putem upitnika i skale sociološkog tipa, pri čemu je korištena petostepena skala zadovoljstva Likert-ovog tipa. Ispitanici su svoje stavove o ponuđenim tvrdnjama mogli izraziti kao: slaba, zadovoljavajuća, dobra, vrlo dobra i odlična.

Anketiranje je izvršeno odvojeno za članove kluba-takmičare i odvojeno za roditelje, u periodu maj-jun 2009. godine.

Za utvrđivanje latentne strukture istraživnog prostora primijenjena je faktorska analiza uz prethodnu analizu korelacione matrice primijenjenih varijabli (tvrdnji), a u ovom slučaju varijabli za procjenu organizovanosti kluba.

REZULTATI

Analizom matrice interkorelacija primijenjenih 16 varijabli za procjenu organizovanosti kluba (tabela 1.) može se vidjeti da matrica u najvećoj mjeri sadrži osrednje i značajne koeficijente korelacija.

Dobijeni koeficijenti korelacija između najvećeg broja varijabli za procjenu organizovanosti kluba se kreću u rasponu od .30 do .70. Takođe je vidljivo da je vrlo mali broj koeficijenata korelacije koji nisu statistički značajni. U nauci se smatra da je svaka korelacija veća od .235 statistički značajna na nivou $p = .01$, a svaka korelacija veća od .181 statistički značajna na nivou $p = .05$. Sve ovo omogućuje konstataciju da je skoro svaka primijenjena varijabla statistički značajna, a to znači da te varijable pripadaju homogenoj grupi varijabli. Iz svega navedenog može se zaključiti da je test-baterija upitnika dobro koncipirana i adekvatno prilagođena uzorku ispitanika i njegovom uzrastu.

Tabela 1. Matrica interkorelacija varijabli za procjenu organizovanosti kluba

	OTOI	OTOR	OTSR	ORMU	ORSR	ORSI	OPSR	OPSI	ONER	OIPI	OOBH	OOEN	OPPR	OOKL	OOAD	OUVJ
OTOI	1.00	0.70	0.68	0.33	0.55	0.51	0.28	0.28	0.34	0.32	0.33	0.36	0.28	0.50	0.25	0.25
OTOR		1.00	0.73	0.31	0.50	0.49	0.36	0.32	0.38	0.45	0.49	0.50	0.29	0.50	0.36	0.33
OTSR			1.00	0.26	0.55	0.43	0.21	0.25	0.42	0.47	0.45	0.46	0.33	0.52	0.23	0.25
ORMU				1.00	0.48	0.45	0.24	0.29	0.53	0.23	0.35	0.33	-0.04	0.50	0.39	0.35
ORSR					1.00	0.86	0.28	0.30	0.54	0.45	0.47	0.45	0.21	0.66	0.49	0.33
ORSI						1.00	0.36	0.38	0.51	0.42	0.41	0.39	0.25	0.63	0.54	0.31
OPSR							1.00	0.84	0.32	0.16	0.13	0.15	0.45	0.31	0.40	0.17
OPSI								1.00	0.35	0.15	0.09	0.11	0.48	0.40	0.41	0.18
ONER									1.00	0.37	0.45	0.44	0.32	0.58	0.53	0.24
OIPI										1.00	0.60	0.66	0.35	0.37	0.34	0.32
OOBH											1.00	0.89	0.29	0.46	0.42	0.30
OOEN												1.00	0.29	0.45	0.39	0.39
OPPR													1.00	0.26	0.29	0.00
OOKL														1.00	0.55	0.41
OOAD															1.00	0.35
OUVJ																1.00

Da su nekim slučajem dobijeni niski koeficijenti korelacija to bi značilo da su pitanja u testu divergentna i da ista ne odgovaraju izabranom uzorku ispitanika. U suprotnom, da su nekim slučajem dobijeni previsoki koeficijenti korelacija, to bi značilo da pitanja u upitniku procjenjuju gotovo istu stvar.

U tabelama 2, 3 i 4. prikazani su rezultati faktorske analize varijabli za procjenu organizovanosti kluba. Iz tabele 2. u kojoj su prikazani karakteristični korjeni i objašnjeni dijelovi zajedničke varijanse vidljivo je da su u prostoru varijabli za procjenu organizovanosti kluba izolovane 4 glavne komponente koje objašnjavaju 71.74% zajedničke varijanse. Kriterij (Gutmann-Kaiser) je definisao donji nivo granice (1.00), koji je definisao ukupan broj glavnih komponenti.

Tabela 2. Faktorska analiza varijabli za procjenu organizovanosti kluba
Glavne komponente

	Eigenval	% total Variance	Cumul. Eigenval	Cumul. %
1	6.99	43.67	6.99	43.67
2	1.87	11.67	8.85	55.34
3	1.40	8.72	10.25	64.06
4	1.23	7.68	11.48	71.74

Pojedinačni doprinos u objašnjenju zajedničke varijanse iznosi:

- za prvu glavnu komponentu, 43.67%,
- za drugu glavnu komponentu, 11.67%,
- za treću glavnu komponentu, 8.72% i
- za četvrtu glavnu komponentu, 7.68%.

Prva glavna komponenta objašnjava najveći dio zajedničkog varijabiliteta.

Analizom matrice strukture izolovanih glavnih komponenti-faktora (tabela 3 i 4.) lako je uočljivo da na prvu glavnu komponentu najveće projekcije ostvaruju sljedeće varijable: uticaj novih internacionalnih takmičarskih pravila na promjene i razvoj sportskog plesa kod nas (OIPi), opšta organizovanost plesa kao sporta u Bosni i Hercegovini (OOBH) i opšta organizovanost plesa kao sporta u entitetu- RS, FBiH (OOEN) pa se ovaj faktor može definisati kao **faktor okruženja u kojem egzistira plesni sport**.

Na drugu glavnu komponentu najveće projekcije ostvaruju sljedeće varijable: uloga roditelja u dosadašnjim sportskim rezultatima (OPSR), uticaj roditelja u dosadašnjim sportskim rezultatima (OPSI) i uloga roditelja u dosadašnjim sportskim rezultatima (OPPR) pa se ova glavna komponenta može definisati kao **faktor roditelji**.

Tabela 3. Matrica strukture izolovanih glavnih komponenti-faktora (organizovanost kluba)
Struktura

	Factor 1	Factor 2	Factor 3	Factor 4	From 4 Factors	Multiple R-Square
OTOI	0.68	0.02	0.19	-0.55	0.80	0.61
OTOR	0.75	0.08	0.27	-0.34	0.75	0.69
OTSR	0.71	0.16	0.33	-0.41	0.81	0.69
ORMU	0.57	0.02	-0.55	-0.02	0.64	0.48
ORSR	0.80	0.06	-0.23	-0.20	0.74	0.81
ORSI	0.78	-0.07	-0.24	-0.15	0.69	0.79
OPSR	0.50	-0.73	0.11	0.13	0.81	0.73

OPSI	0.52	-0.76	0.06	0.09	0.86	0.76
ONER	0.70	-0.06	-0.21	0.16	0.57	0.53
OIPI	0.64	0.33	0.27	0.27	0.67	0.52
OOBH	0.70	0.44	0.16	0.36	0.84	0.83
OOEN	0.71	0.45	0.19	0.37	0.88	0.84
OPPR	0.45	-0.37	0.58	0.25	0.75	0.48
OOKL	0.79	-0.03	-0.23	-0.08	0.68	0.61
OOAD	0.66	-0.18	-0.27	0.32	0.64	0.50
OUVJ	0.48	0.16	-0.31	0.08	0.36	0.31
Expl.Var	6.99	1.87	1.40	1.23		
Prp.Totl	0.44	0.12	0.09	0.08		

Na treću glavnu komponentu značajne projekcije ostvaruju sljedeće varijable: efikasnost rukovodstva kluba u obezbjeđivanju materijalno-finansijskih uslova (ORMU), uloga rukovodstva kluba u dosadašnjim sportskim rezultatima (ORSR), uticaj rukovodstva kluba u dosadašnjim sportskim rezultatima (ORSI), efikasnost nagrađivanja stručnog rada u odnosu na postignute rezultate (ONER), organizovanost kluba u cjelini (OOKL), kvalitet rada administrativno-tehničke službe kluba-tehnički sekretar, sekretar i sl. (OOAD), uslovnost prostora za izvođenje treninga (OUVJ) pa se ova glavna komponenta može definisati kao **faktor menadžment plesnog kluba**.

Četvrtu glavnu komponentu u najvećoj mjeri definišu sljedeće varijable: uticaj trenera u postavljanju opštih ciljeva kluba (OTOI), uloga trenera u postavljanju opštih ciljeva kluba (OTOR), uloga trenera u postavljanju i realizaciji takmičarskih-sportskih ciljeva kluba (OTSR) pa se ova glavna komponenta može nazvati kao **faktor uloga i pozicija trenera kluba**.

Na osnovu iznesenih rezultata može se sa sigurnošću konstatovati da u percepciji organizacije kluba u prostoru organizovanosti, postoje četiri nadređena mehanizma.

Tabela 4. Matrica strukture izolovanih glavnih komponenti-faktora (organizovanost kluba-Varimax)

Varimax normalized				
	Factor 1	Factor 2	Factor 3	Factor 4
OTOI	0.09	0.13	0.23	0.85
OTOR	0.30	0.19	0.22	0.76
OTSR	0.31	0.10	0.15	0.82
ORMU	0.05	0.02	0.79	0.12
ORSR	0.20	0.11	0.66	0.50
ORSI	0.15	0.23	0.66	0.43
OPSR	-0.02	0.86	0.23	0.12
OPSI	-0.08	0.87	0.28	0.14
ONER	0.31	0.28	0.60	0.16
OIPI	0.74	0.10	0.19	0.26
OOBH	0.84	0.02	0.31	0.20
OOEN	0.86	0.02	0.30	0.21
OPPR	0.40	0.71	-0.17	0.21

OOKL	0.21	0.21	0.66	0.39
OOAD	0.30	0.40	0.63	-0.01
OUVJ	0.24	-0.04	0.54	0.10
Expl.Var	2.72	2.43	3.48	2.85
Prp.Totl	0.17	0.15	0.22	0.18

DISKUSIJA I ZAKLJUČAK

Faktor *okruženja* u kome egzistira plesni sport je ostvario najveće projekcije u istraživanom prostoru i time bi trebalo da predstavlja dominantni faktor organizacije plesnog kluba na našim prostorima. Menadžment plesnih klubova trebalo bi da poveže različite interesne grupe koje bi, prije svega, finansijski podržale razvoj plesa. Naime, plesni klubovi se najvećim dijelom oslanjaju na sopstvene izvore prihoda od članarine (faktor roditelji), koji su dovoljni za djelovanje menadžmenta na kratkoročne ciljeve. U tom smislu je i izražena velika potreba za podrškom okruženja u plesnom sportu, ali postavlja se pitanje u kojoj mjeri se ona može očekivati kada prilike za razvoj sporta, generalno, nisu povoljne.

Izazov menadžmentu je u prepoznavanju interesa i potreba lokalnih, entitetskih i državnih vlasti, sponzora, kao i očekivanja samog društva. Bosna i Hercegovina je nestabilno društvo, u tranziciji. Globalna kriza očekivano je donijela i dodatnu ekonomsku krizu na našim prostorima. Samom ambijentu dodatno je doprinio nedostatak strategije razvoja sporta u Republici Srpskoj.

Plesni klub djeluje kao i svaki drugi sportski klub; u turbulentnom (dinamičnom) okruženju sa brzim, radikalnim i čestim promjenama (Tomić, 2007), koje se javljaju bez najave i upozorenja ili naznake takvih tendencija. Samim tim, što je nestabilnije okruženje, to je prostija organizaciona struktura klubova, a u ovom slučaju se to odnosi i na nepovoljne prilike za razvoj plesne organizacije.

Plesni klubovi, da bi se mogli "nametnuti" u navedenom ambijentu, trebalo bi da imaju jasnu viziju, misiju i ciljeve. Kategorizacijom sportskih grana u Republici Srpskoj, ples je svrstan u četvrtu (posljednju) kategoriju, što bi svakako trebalo promijeniti u budućnosti. Prije svega, ulaganje u znanje trenera, koji bi donijeli rezultat u radu sa sportistima, doprinijelo bi novom zamahu u razvoju plesa na ovim prostorima. Ulaganje u znanje se ne odnosi samo u operativni nivo menadžmenta plesnih klubova, već i u kompletan menadžment, koji bi se morao uspješno nositi sa svim promjenama iz okruženja. Dosadašnji pojedinačni istupi u rezultatima su odraz pojedinačnog ulaganja i lobiranja roditelja u plesu i zato su oni prepoznati kao jedan od faktora organizovanosti plesnog sporta.

Dobijeni rezultati istraživanja potvrđuju ranija istraživanja koja se odnose na druge sportske grane, gdje se kao neophodan faktor funkcionisanja sportske organizacije pojavljuje *trener* na operativnom nivou menadžmenta plesnog kluba (Nešić, 2007; Srdić, 2009). Faktor *menadžmenta* omogućava postojanje i djelovanje plesnog kluba u okruženju, a svakako su dio tog okruženja i *roditelji* kao vanjska podrška članovima kluba u realizaciji njihovih aktivnosti unutar plesnog kluba.

Rezultati ovog i buduća istraživanja u oblasti organizacije plesnih klubova mogu u značajnoj mjeri doprinijeti boljem razumijevanju organizovanosti plesnog sporta na širim prostorima, zbog čega bi i djelovanje menadžmenta trebalo usmjeriti na poboljšanje i usavršavanje navedenih faktora organizovanosti.

LITERATURA

1. Bonacin, D., Bonacin Da. (2007). Model cjelovitog djelovanja u sportu. U Đ. Nićin (Ur.) *Zbornik radova III međunarodne konferencije "Menadžment u sportu"*. Beograd: Fakultet za menadžment u sportu Univerziteta "Braća Karić" i Olimpijski komitet Srbije, str. 115-9.
2. Bonacin, D. (2010). *Uvod u kvantitativne metode*. Travnik: Univerzitet u Travniku.
3. Malacko, J., Rađo, I. (2004). *Tehnologija sporta i sportskog treninga*. Sarajevo: Fakultet sporta i tjelesnog odgoja.
4. Mihajlović, M. (2005). *Menadžment sportskih organizacija*. Beograd: Fakultet za menadžment u sportu, Univerzitet "Braća Karić".
5. Nešić, M. (2007). *Sport i menadžment*. Novi Sad: Tims.
6. Nešić, M. Žene i karate sport. *Acta Kinesiologica*; 1(2)-str. 65-70.
7. Srdić, V. (2009). Trenažni proces kao faktor sportskog menadžmenta. *Magistarski rad*. Panevropski univerzitet "Apeiron". Banja Luka.
8. Tomić, M. (2007). *Sportski menadžment*. Beograd: Data status.

FACTOR STRUCTURE IN THE ORGANIZATION OF THE DANCE CLUB

VELIBOR SRDIĆ, VIDOSAV LOLIĆ

Pan-European University "Apeiron", Faculty of Sports Sciences, Banja Luka, B&H

Abstract: The research was conducted on a sample of 116 respondents, members of the Dance Club „Gemma“ from Banja Luka, and their parents. The entire sample of respondents was divided into four sub-samples: 76 respondents were contestants (17 male and 59 female) and 40 respondents were their parents (9 male and 31 female). The sample of variables is 16 variables to assess the organization of the club.

The main objective of this research was to determine the basic factors on the basis of which the evaluation of the organization at the club may be done, depending on the status of the respondents/dancers and their parents. Four latent dimensions (factors) were isolated by the use of the factor analysis of variables to assess the organization which could be interpreted as: factor ambience in which exists dance sport, factor parents, factor management of dance sport club and factor role and position of club trainer.

Keywords: dance, club organization, contestants, parents, factor analysis.